

A Gyere velünk a Biblia korába rovathoz

<https://epa.oszk.hu/00800/00804/00461/62823.html>

Grüll Tibor :

2006. december 14.

Megnyitják Szent Pál sírját (részlet)

Rómában bejelentették, hogy hamarosan a nagyközönség is látogathatja Szent Pál sírhelyét (képünkön), amelyet tavaly fedeztek fel. Arra azonban most sem lesz lehetőség, hogy az apostol vélt szarkofágját tudományos vizsgálatnak vessék alá.

„Pál két teljes esztendő telt bérélt lakásán. Fogadta mindazokat, akik felkeresték, és teljes bátorsággal, akadálytalanul hirdette Isten Királyságát, és tanított az Úr Jézus Krisztusról” – ez az utolsó híradás Szent Pálról az Apostolok cselekedeteinek könyvében, amely nagy részben a „pogányok apostolának” missziós tevékenységével foglalkozik.

Azt már az egyházi hagyomány fűzte hozzá, hogy Pált (latin nevén Paulust) a 64-ben kirobbant Néró-féle keresztyénüldözés idején végezték ki a csak római polgároknak dukáló lefejezéssel. Természetesen valamennyi civilizált állam törvényei – így a legősibb római törvények is – tiltották, hogy a város megszentelt falain belül bárkit is eltemessenek, ezért a városokba vezető utak mentén összefüggő nagy temetők, egész

„halotti városok” alakultak ki. Pontosan így volt ez a Róma kikötőjébe, Ostiába tartó út mellett is, ahová a tradíció az apostol sírját helyezte. Ennek helyén épült fel körülbelül 390-ben, I. (Nagy) Theodosius idején a manapság *San Paolo fuori le Murának* nevezett bazilika, amely nevében is jelzi, hogy Pál „falakon kívüli” sírját rejtí magában. Itt találták meg 2005 februárjában a Vatikáni Múzeum

főrégészének, *Giorgio Filippinek* a vezetésével azt a szarkofágot (vagyis a csontokat rejtő kőkoporsót), amelyre valaki a „*Pál apostol, mártír*” szöveget véste, hihetőleg még az ókorban.

Innen már csak egy lépés a bizonyosság – vélheti a kedves olvasó –, hiszen ha a kőkoporsó fedelét felnyitnák, a csontok vizsgálata sok kérdésre választ adhatna. Nem így vélekedik azonban Filippi, aki – annak kapcsán, hogy a szarkofágot a nagyközönség számára láthatóvá tették – a Der Spiegel online kiadásának nyilatkozva elmondta: „Mi a feladatunk végére értünk. Célunk ugyanis az volt, hogy láthatóvá tegyük a sírt oly módon, hogy a zarándokok leróhassák tiszteletüket Szent Pál nyugvóhelyénél.” A BBC News riporterének válaszolva a vatikáni főrégész azt is hozzáfűzte ehhez: merő tudományos kíváncsiságból nem volna szabad a sírt felnyitni. Legyen elegendő „bizonyíték”, hogy a katolikus hívek évszázadok óta naiv hittel járulnak a San Paolo-templom oltára elé imádkozni, amelytől alig pár méterre, egy márványlap mögött nyugszanak annak az apostolnak a csontjai, aki Európát megajándékozta az igaz evangéliummal.

A szarkofág előtt azonban nem csak imádkozni szoktak. A kőkoporsón három lyukat is felfedeztek a régészek, melyeken keresztül – állítják – különféle tárgyakat, amuletteket engedtek le, hogy azok a szent csontjaival érintkezve „csodás erővel töltődjenek fel”. Csakhogy az eredeti zsidó-keresztyén felfogás ettől merőben eltérő módon gondolkodott az elhunytak felől. A mózesi törvények szerint a holttest érintése tisztátalanná teszi az embert. Azt a papot vagy lévitát, aki hullához ért, és úgy ment be a Szentélybe, hogy előtte nem tisztította meg magát hét napon át, meg kellett kövezni. De az Ószövetségben a halálesetekkel kapcsolatos barbár szokások (például a túlélők testének összemarcangolása vagy a halotti torok) is kifejezetten meg voltak tiltva. Ez természetesen nem a gyászra vonatkozott, amely kifejeződhetett a ruha megszaggatásában, gyászöltözék viselésében, sőt abban is, hogy hamut szórtak a fejükre, vagy abba ültek. Azonban ezt is csak bizonyos korlátozott ideig volt szabad cselekedniük a gyászoló utódoknak. Mindebben nem az elhunytak iránti tiszteletlenség, hanem az élők iránti tisztelet, az élet elsőbbségének joga fejeződött ki, minthogy *„Isten nem a holtak, hanem az élők Istene”* – mondja Máté és Márk evangéliuma.

Az apostoli egyház idejében semmi jelét nem látjuk annak, hogy a keresztyének akár az elhunyt mártírok emlékére is díszes búcsújáró helyeket építettek volna. Az apostolok egyetlenegyszer sem gyűltek Jézus sírja köré, hogy ott emlékezzenek meg a Messiásról, és ezt követőiknek sem írták elő. István diakónus megkövezése után is csak arról olvasunk, hogy istenfélő férfiak eltemették és megsiratták; Jakabnak, Jeruzsálem püspökének kivégzését pedig csak megemlíti az Újszövetség. Ezzel szemben a Biblia egyértelműen beszél az élők iránti tiszteletről, az élők megbecsüléséről; sőt *„szentek”* alatt sem csupán az elhunyt igazakat érti. Pál leveleiben a római, az epheszoszi, philippi, kolosszei gyülekezetek tagjait is *„elhívott szentekként”* köszönti, mint akik *„az Úr Jézus nevében, a mi Istenünk Lelke által”* megszenteltettek.

(A szerző történész)